

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Capítol 4

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Primers imperis capitalistes

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Què és el capitalisme?	3
Diferència entre capitalisme, mercat i jerarquia	3
La pràctica: Impacte social i ambiental del capitalisme	4
Capitalisme: un fenomen Europeu	5
Any 1450: pèrdua de poder popular cultural i econòmic	5
Destrucció sistemàtica del comunal	5
Drets naturals i esclavitud voluntaria	7
Any 1500: globalització de la guerra i esclavitud comercials	7
Any 1600: participacions corporatives i bombolles financeres	8
Segles XVII - XVIII: Modernitat capitalista	9
Moral capitalista pseudo-científica	9
Thomas Hobbes	9
Adam Smith	10
Revolució Liberal Francesa de 1789	11
Materialisme	11
Deute públic en forma de paper moneda	12
Una utopia feta realitat	13
Una utopia irrealitzable	14
Racisme, colonialisme, esclavitud i servitud	14
Banc central i guerra	15
Nacionalisme	16
Democràcia Representativa	18
Revolució Industrial	19
Segle XIX - Marxisme i Anarquisme	19
Segle XX	21
Nazisme (Nacional-Socialisme) i Feixisme	21
Polaritat EEUU i bloc soviètic	22
Referències	23
Principals	23
Ampliació	23
Nacionalisme	23

Què és el capitalisme?

Diferència entre capitalisme, mercat i jerarquia

És important entendre la diferència entre mercat i capitalisme per entendre d'una banda, la especificitat del període històric del capitalisme, i de l'altre el raonament darrera de propostes que pretenen superar el capitalisme emprant eines de mercat, com ara l'Economia Social i Solidària, o la socialdemocràcia.

El mercat és un instrument per a organitzar la reciprocitat amb l'ajuda del diner, és a dir, l'intercanvi de béns i serveis entre persones.

Les persones que participen en un intercanvi mercantil es consideren **iguals entre elles. Si hi hagués una jerarquia la reciprocitat no seria una relació mercantil.** Es tractaria d'una obligació de l'inferior al superior, acompanyada d'una mostra de magnificència del superior a l'inferior.

També cal tenir en compte la **diferència entre relacions entre iguals i una societat igualitària.** En una relació entre iguals les dues parts actuen de lliure acord, però el resultat d'aquestes interaccions portarà a persones amb més riquesa que altres, per combinació de diversos factors com destresa, força, intel·ligència, virtut, fortuna, etc. en les cultures mercantils s'accepta que entre persones iguals hi hagi aquestes diferències de riquesa. A l'Edat medieval en el mercat lliure islàmic s'esperava que els millors comerciants s'enriquessin i a la Xina Confucionista que les persones més virtuoses gaudissin dels privilegis del funcionariat.

En una societat mercantil cal doncs tenir instruments complementaris per a satisfer les necessitats de les persones més febles, les que per un mal atzar pateixen una malaltia o un accident i no poden participar en el mercat. Habitualment les necessitats d'aquestes persones es cobreixen mitjançant el comunisme familiar, la redistribució estatal, o bé amb la caritat.

En el mercat s'empra el diner per a facilitar l'intercanvi. És a dir, l'intercanvi té la forma de mercaderia-diner-mercaderia (M-D-M'). El diner és doncs s'utilitza com una eina per a facilitar que les persones s'ajudin les unes a les altres en aquests intercanvis. Evidentment sempre hi haurà persones que voldran abusar del sistema, que veuran el diner com a finalitat en si mateixa, i voldran acumular diner per acumular riquesa. Per evitar-ho es creen normes que eviten aquestes conductes, com ara evitar cobrar interessos pels préstecs, o limitar el marge en que un comerciant pot afegir a un producte a una compensació adequada pel servei de transport que proporciona, però no més per a evitar l'especulació.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

El capitalisme és, en certa manera, el contrari a una societat mercantil. El capitalisme és l'art d'emprar el diner per a aconseguir més diner. Des d'aquest punt de vista el mercat és un instrument per al diner, i no a l'inrevés. Per a convertir el diner en més diner s'empra el mercat, per a oferir un producte o servei que s'obté per un cost i es desitja vendre amb el màxim de benefici. Un préstec amb interès és també un exemple de servei. El capitalisme doncs segueix un model diner-mercaderia-diner (D-M-D').

La pràctica: Impacte social i ambiental del capitalisme

A la pràctica, el capitalisme té dues manifestacions: els monopolis i l'auge de la banca.

El monopoli és la manera obvia d'emprar el mercat per a fer diners. Per aconseguir-ho els capitalistes persegueixen aliances amb el govern, per tal de passar lleis que limitin la llibertat de mercat. Graeber citada a Brudel i Wallestein per a recolzar aquesta afirmació.

D'altra banda la banca, és a dir la usura institucionalitzada, el poder d'estendre credit amb interès compost, i disposar de la força de l'estat per garantir-ne el cobrament, és el servei més obvi a què destinar els diners.

El poder de la banca està molt lligat amb el fenomen de l'emprenedoria/aventura comercial: la banca dona crèdit a emprenedores per tal que muntin negocis. Típicament aquestes emprenedores es troben ràpidament asfixiades pel deute i això els porta a l'auto-explotació i a buscar també mecanismes d'explotació de les treballadores.

És molt interessant d'aquest patró que als dos extrems hi ha persones amb pressió econòmica, les empresaries endeudades i les obreres precàries. Al mig hi ha les banqueres que cobren si o si gracies a la força de l'estat. Les contruccions socials dificulten que les obreres i les empresaries empatitzin entre elles, quan en realitat estan sota les mateixes pressions, i sotmeses a les mateixes banqueres.

També és interessant observar que tot i que potser les empresaries tenen millors condicions de vida, també s'hi juguen més, no només els diners, sinó l'estatus social, els llaços a la seva comunitat estan condicionats per la seva riquesa.

Aquesta pressió econòmica que exerceix la banca amb la força de la usura acaba normalment en l'esclavitud de les persones que produeixen la riquesa. O bé una esclavitud formal, o bé una servitud per deute. Sovint aquesta esclavitud és allunyada i amagada de la societat que la promou i que gaudeix del seu treball, facilitant així una hipocresia moral.

Capitalisme: un fenomen Europeu

Any 1450: pèrdua de poder popular cultural i econòmic

A partir del 1450 comença un cicle històric en que Europa passa de ser marginal en termes econòmics i culturals a convertir-se en la cultura hegemònica a nivell mundial que és avui en dia, i els europeus, tant des del continent com sobretot des dels assentaments a nordamèrica, els principals agents econòmics globals.

Durant l'Edat Mitjana el poble a Europa havia resistit fortament la usura, l'esclavitud, i el comerç. Això va dur a una riquesa popular sense precedents al continent, que va arribar al màxim cap a l'any 1400.

Malgrat tot el poble només estava organitzat a nivell local i no va poder evitar que a partir del sXI, mercaders i banquers es fessin amb el control de ciutats enteres, incloent el sistema judicial i l'exèrcit. Venècia, Florència, Gènova, Milà, ... seguides ràpidament per les ciutats alemanyes de la lliga Hanseàtica.

És a dir, a diferència de la Xina i el Món Islàmic, o el comerç operava sense la banca, amb el suport o bé de l'Estat o la societat, a Europa, no el comerç no va aconseguir establir-se fins que en alguns territoris es va aconseguir una aliança amb mercaders, banquers, l'Estat i la noblesa.

Això va dur a una particularitat en el tipus d'aventures comercials europees. Per començar va possibilitar als banquers finançar empreses amb esclaus fora del continent. Els Venecians van ser els pioners en restablir l'esclavitud. Al continent europeu era impossible per l'oposició social, per tant van establir a Creta i Xipre plantacions de sucre amb esclaus africans ja al sXI.

A més a més habitualment es combinava el comerç amb la guerra, les creuades, i la pirateria naval segons el que fos més profitós en aquell moment. Es creaven empreses per a fer la guerra que repartien el botí entre els inversors.

A partir del 1450 es produeix una crisi que devalua la moneda fins a un 500%. El poble només aconsegueix recuperar el 40% del poder adquisitiu, ben indicatiu de la seva pèrdua de poder polític.

Destrucció sistemàtica del comunal

A mesura que els banquers van adquirint poder l'empren per a impulsar una serie de reformes morals i legals pensades perquè la població perdi el seu poder, i la seva

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

autonomia, i es vegi obligada a fer servir la seva força de treball per a crear riquesa. És a dir, per a enriquir els banquers, que son els receptors de tota la riquesa que es crea. Aquesta força de treball pot ser posada en marxa en forma de treball assalariat o en forma de treball forçat a les colònies, on anaven a parar els criminals. A tal efecte els segles següents veuen proliferar onades legislatives destinades a fer que qualsevol petita ofensa es tradueixi en deportació i treballs forçats.

Culturalment simultàniament, començant per Anglaterra, es produeixen **atacs des de reformistes Puritans, Catòlics, i d'altres confessions a l'estil de vida festiu del poble**. Gaudir de la vida i de l'abundància del que ens proporciona la natura deixa de ser l'objectiu de la vida. El treball passa de ser vist com una lacra a ser una virtut, i l'oci i el descans (dels pobres només, és clar) passa a ser pecaminós, i a més il·legal.

A Anglaterra **la ganduleria es castigava** clavant amb un clau l'orella del criminal a la picota per la primera ofensa, i amb execució a la segona. Mesclar-se amb els gitanos també tenia pena capital.

Es repeteix el patró que vam veure a l'Edat Axial, a Grècia, de **destrucció del teixit social** mitjançant la conversió de les economies humanes (de l'Edat Mitjana) en economies comercials. A Anglaterra, per exemple, a partir del 1580 es van legalitzar els préstams amb interessos entre veïnes. Fins llavors el deute havia estat la base del teixit social: tothom devia favors l'una a l'altra. A partir d'aquell moment va ser possible, que qualsevol persona, amb una mica d'astícia i manipulació, pogués enviar a la presó, i possiblement a la mort, a qualsevol altra, mitjançant la força de l'Estat. Per més que les comunitats estiguin basades en relacions l'amor, o precisament per això, també van acompanyades de gelosies, enveges, i odis. Quan la força de l'Estat es posa a disposició d'aquestes emocions el resultat és la destrucció de les comunitats.

També es van **privatitzar sistemàticament les terres comunals**, expulsant-ne al poble que vivia en comunitat, i forçant-lo a vendre la seva força de treball a la ciutat, si tenia sort, o, si tenia menys sort a acabar criminalitzat i fent treballs forçats a les colònies. Aquests atacs van començar a Anglaterra al segle sXVI, on es coneixen amb el nom **d'encerclaments**, i allà van continuar fins a culminar al segle XIX. Ràpidament es van estendre per tot Europa. Al Regne d'Espanya van arribar força més tard. Es coneixen amb el nom de "**desamortitzacions**" i van durar des de 1798 fins al 1924.

Aquests robatoris a gran escala perpetrats per l'Estat van tenir algunes respostes de la població. La més coneguda és el moviment dels Diggers, a Anglaterra. Entre el 1649 i el 1669 van publicar pamflets promocionant una visió radical del Protestantisme, basada en el comunisme apostòlic, i van establir diverses colònies en terres que havien estat comunals. Van ser ràpidament reprimits pel govern.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Drets naturals i esclavitud voluntaria

Cap a l'any 1400 a la Universitat de París es va començar a desenvolupar la teoria dels drets naturals, de la mà del seu rector Jean Gerson. Aquesta teoria es la base de les idees modernes de drets i llibertats, i postula que hi ha certs drets que no depenen de les lleis dels governs o de les costums.

És molt interessant que aquests conceptes van ser **desenvolupats i impulsats per conservadors**, no per progressistes. El motiu és que els promotors d'aquestes teories volien defensar la **llibertat individual de les persones de llogar o vendre's aquests drets**. És a dir, volien justificar el treball assalariat i l'esclavitud. Graeber observa que justament el llocs on es va desenvolupar més aquesta teoria van ser els principals ports d'esclaus: Antwerp (Holanda) i Lisboa (Portugal).

D'aquesta manera quan vaixells plens d'esclaus van començar a inundar els ports Europeus la gent va poder assumir còmodament que es tractava d'operacions perfectament morals. De persones que s'havien endeutat i que voluntàriament s'havien venut per pagar els deutes. I que anirien a parar a amos honestos que els permetrien estalviar per tornar-se a comprar la llibertat venuda.

I de fet, Graeber observa que la immensa majoria d'esclaus que van arribar a Europa havien estat, tècnicament, venuts per a saldar deutes. Només una petita part havia estat segrestada obertament a punta de pistola.

Ara bé, aquesta tecnicalitat amaga la realitat violenta d'una escala genocida i d'una crueltat inimaginables. És molt difícil concebre totes les estratagemes i trucs que es van arribar a organitzar per a fer que pràcticament un continent sencer caigués víctima d'una cadena de deute impagable, i l'estat de terror generalitzat que es va crear. Graeber en documenta uns quants, estratagemes, violències, i terrors. I també proposa, com a exercici mental per aproximar-nos-hi, imaginar què passaria si avui en dia uns aliens aterressin a Europa, amb una tecnologia invencible, i oferissin un milió d'Euros per a cada humà que els hi entreguéssim. Sense preguntes. Només caldria que una petita minoria de la població caigués en la temptació per a sembrar un caos de proporcions inconcebibles.

Any 1500: globalització de la guerra i esclavitud comercials

Espanya i Portugal son pioneres en la globalització del comerç a partir del 1500, cap a Amèrica, i també Àfrica i Àsia.

Un exemple paradigmàtic d'aquest patró capitalista que fusiona l'emprenedoria aventurera amb la guerra i l'esclavitud és Hernán Cortés, que s'endeuta per fer conquerir l'Imperi Asteca (1519-21), obliga als seus mercenaris a comprar-li a ell les provisions i armes a

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

preus desorbitats, i després de saquejar tot l'or d'un dels imperis més rics del món, i convertir en esclaus a la seva població per treballar a les mines, acaba havent de suplicar a l'Emperador que l'ajudi amb els seus deutes, i els dels seus treballadors endeutats.

Aquest patró ha funcionat molt bé fins avui en dia, amb empresaries i treballadores culpant-se mútuament de les seves dificultats, mentre les banqueres s'enriqueixen. Forçar a les treballadores a comprar les eines de treball a l'amo, a crèdit i amb interessos, ha estat i continua sent també una eina popular per a sotmetre les treballadores a servitud.

Anglaterra, Holanda, i la resta de potències Europees es van afegint a la globalització en els anys següents.

Anglaterra s'enriqueix amb les plantacions amb esclaus africans a Amèrica tot i que formalment son treballadores lliures que s'han venut per pagar un deute (la llei anglesa no reconeixia l'esclavitud). En algunes èpoques hi havia tantes treballadores Europees com Africanes a les plantacions. Aquestes Europees eren víctimes del canvis polítics a Europa, on, com hem vist, s'anaven privatitzant els terrenys comunals, eliminant proteccions contra la usura i enfortint proteccions per als prestamistes.

Inicialment la globalització del comerç va ser motivada pel mercat d'espècies, però ràpidament es va concentrar en tres sectors: esclaus, armes i drogues. Van apareixer les drogues que avui considerem toves: tabac, cafè, tè, xocolata, sucre refinat i licor destil·lat.

Any 1600: participacions corporatives i bombolles financeres

A mesura que avança el capitalisme el patró d'aventura econòmica que mescla comerç i guerra es va tornant més sofisticat. S'inventa la corporació (persona legal) finançada amb participacions. L'exemple paradigmàtic és la East India Company, britànica, que es va fundar el 1600 per conquerir India i durant segles va privatitzar-ne els beneficis i socialitzar les pèrdues. Entre altres coses és la responsable d'introduir agressivament l'opi a la Xina, per eliminar el més gran competidor de l'Imperi Britànic, i per emprar la força militar per aturar la indústria tèxtil India, més eficient que la Britànica.

Des de llavors es creen continuament empreses que son simples estafes piramidals on el poble participa comprant i venent participacions i periòdicament exploten bombolles econòmiques. Una de les bombolles especulatives més famoses és la de la tulipa, a Holanda, el 1637.

Les primeres bombolles especulatives ens permeten veure amb claredat una dinàmica psicològica que avui en dia, amb la compra i venda de participacions per internet, queda una mica més amagada. Als inicis les accions es compraven in venien entre veïnes, directament, sense intermediaries. Cada vegada que sortia una empresa nova promentent una manera més imaginativa de fer grans fortunes, hi havia gent que comprava les accions,

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

i després, creient-se més llesta que les veïnes, les endossaven a algú altra que feia el mateix. Fins que petava la bombolla. Era ben bé com les estafes piramidals d'avui en dia.

D'aquest patró Greaber en dedueix que per tal que el capitalisme funcioni no cal que la gent cregui que és possible fer diners del no res: n'hi ha prou en què creguin que els altres ho creuen (i creure's més espavilat que les altres per comprar quan la bombolla comença i vendre abans que exploti). És una observació anàloga a la de Harari, que com vam veure en el moment de la invenció del diner, observa que per tal que funcionin els mercats no cal que la gent cregui en la magia del diner, només cal que cregui que les altres hi creuen.

Aquest factor psicològic continua reproduint-se avui en dia: la borsa, l'especulació immobiliària, l'especulació en criptomonedes, l'emprenedoria, etc.

Segles XVII - XVIII: Modernitat capitalista

Moral capitalista pseudo-científica

A l'inici del capitalisme les institucions religioses mítiques havien atacat l'estil de vida festiu del poble. Més endavant els atacs van venir de les noves religions científiques. Per religió científica entenem un sistema de pensament que fa afirmacions universals sobre com hauria d'organitzar-se la societat utilitzant vocabulari científic però que les seves premisses no han estat validades científicament.

Thomas Hobbes

L'any 1651 Tomas Hobbes publica el Leviathan on argumenta que les persones som egoistes i violentes per naturalesa, que actuem guiades només per interès propi, i que només un govern absolutista pot evitar la violència i el caos, i aquest govern és legítimat per un contracte social al qual els ciutadans han acceptat implícitament.

Hobbes pot argumentar això gràcies a la feina anterior sobre drets naturals, que es poden tractar com qualsevol forma de propietat, i comprar i vendre. I això és possible gràcies a l'herència del Dret Romà, que ha derivat en la dualitat cos-ment: cada una de nosaltres és simultàniament amo (ment) i esclau (cos), i com a amos que som podem llogar i vendre el nostre esclau. Aquest raonament forma també la base per al treball assalariat. És a dir, **el treball assalariat deriva de l'esclavitud**.

Aquesta obra és un atac frontal al concepte de solidaritat comunal, que per la societat de l'època era obviament la base de la societat. Quan Hobbes publica el Leviathan la majoria de gent veu el concepte d'interès propi com una idea extravagant, forània i maquiavèlica. Però a finals del segle XVIII la majoria de la població educada ho acceptava com a simple sentit comú.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Hobbes inventa la paraula "interès propi" però el concepte el copia de Sant Agustí. Aquest havia desenvolupat la idea d'auto-amor, que les persones som pecadores per naturalesa, que no en tenim mai prou en la satisfacció dels nostres desitjos, que si no ens frenen sempre en voldrem més. Hobbes simplement tradueix el vocabulari teològic per vocabulari pseudo-científic.

Adam Smith

L'any 1776 Adam Smith publica "La riquesa de les nacions" on postula que si cada persona es comporta com una empresa, comprant i venent segons els seus propis interessos, per Gràcia Divina la societat assolirà el millor per a l'interès col·lectiu.

Els textos de Smith son en molts aspectes calcats dels filòsofs islàmics perses medievals. La mateixa mística de la gràcia divina. Amb una diferència important: es canvia la noció de mercat com a instrument de suport mutu per la idea que les persones som egoistes i actuem per benefici propi. Déu soluciona aquest atzucac: ha disposat el mercat de manera que si cada u es guia pel seu interès propi, complirà el seu rol adjudicat per Déu, i d'aquesta manera contribuirà al bé col·lectiu.

És important entendre que quan Smith publica aquest text la societat no era en absolut així. No hi havia diner en metàl·lic per a les transaccions quotidianes. La reciprocitat entre persones estava mediada pel crèdit que s'extenien les unes a les altres, i per tant, estava mesclat amb llaços de suport, amb intencions tant de benvolença com de malvolença. Des que s'havia legalitzat cobrar interessos entre veïnes i l'Estat empresonava i executava a persones per aquest motiu el crèdit havia anat agafant mala fama.

Smith vol aconseguir dues coses. La primera, promoure una societat basada en la moral puritana on el deute és vist com un pecat, és a dir, un món on les persones poden intercanviar pagant en metàl·lic, de manera completament impersonal. La segona és establir una nova disciplina d'estudi, l'economia, basada en un model senzill, en el principi natural que les persones intercanvien per maximitzar el seu benefici.

És interessant observar que **cap d'aquests postulats té validesa científica**. Ni les persones estem dividides en cos i ment, ni tendim de manera natural a actuar per interes propi.

Tot i així les societats humanes no necessiten basar-se en cap realitat material científica subjacent. Al contrari, tenen una gran tendència en organitzar-se segons models imaginaris. I durant els segles següents, amb la tenacitat d'unes elits i el suport animat de moltes persones del poble, aquesta utopia, basada en aquest model, es va anar fent realitat.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Revolució Liberal Francesa de 1789

El 1789 es produeix la Revolució Liberal Francesa que imposa violentament una ideologia nacionalista i bel·licista (imperialisme Napoleònic), misògina (França va ser un dels darrers governs d'Europa a legalitzar el sufragi femení) i a favor del capital (només els homes amb activitat econòmica podien votar, i només els més rics eren elegibles). Prado-Esteban i Rodrigo-Mora descriuen com la misoginia revolucionària francesa es va estendre a la resta de moviments republicans, i en particular, com va arribar a la Península Ibèrica amb el republicanisme un segle més tard.

La Revolució Francesa és la responsable d'haver rescrit la història de l'Edat Mitjana, de narrar-la com una època de foscor on el poble vivia miserablement al jou de l'Església i la noblesa. Aquesta narrativa presenta la modernitat i la il·lustració com a l'arribada de la llum i la raó. En català la paraula Il·lustració té una etimologia peculiar: en la majoria de llengües s'empra una paraula que es podria traduir com "il·luminació", curiosament mística.

La vida durant l'Edat Mitjana europea va ser lluny d'una vida idíl·lica i paradisiaca. Tot i així, la narrativa lliberal, enlloc d'apuntar a les mancances reals, va crear un imaginari d'una època molt pitjor. Ho va fer per la necessitat de comparar positivament la vida del poble durant la modernitat, que a mesura que van anar avançant els segles va anar deteriorant progressivament. Com més progrés tecnològic i econòmic més malament vivia el poble i més patia els resultats dels conflictes bèl·lics.

La manera més senzilla de veure la Revolució Francesa és com una alternança de poder entre la aristocràcia i el clergat a la burgesia, i conseqüentment, el canvi de relacions jeràrquiques, sobre una base comunal, a relacions mercantils.

Un indicador clar d'aquest canvi de poder i del discurs que el justifica és que **en el mateix moment que es va abolir l'esclavitud, simultàniament es va eliminar el dret a sindicar-se i a fer vaga**. És a dir, es va introduir un element discursiu de suport popular (eliminar l'esclavitud, que amb prou feines existia, era molt marginal), però simultàniament es va passar una legislació que, combinada amb la destrucció del comunal que ja portava segles en marxa, efectivament condemnava a la servitud a la majoria del poble.

Un altre dels efectes de les revolucions liberals és la invenció del racisme i del nacionalisme. El racisme s'utilitza per justificar l'esclavitud i el nacionalisme per justificar les guerres.

Materialisme

Graeber observa com, al passar de l'Edat mitjana al Capitalisme es passa d'una cultura de la transcendència a una cultura materialista. A l'Edat mitjana no preocupava que el diner fos

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

quelcom abstracte, que el valor de les coses fós determinat per Déu o per una convenció social.

En el moment que s'accepta com a legítim que cada persona actuï per interes propi però això suposa un problema. Aquest problema es manifesta amb les bombolles especulatives que arriben a tals proporcions que creen enormes crisis nacionals a França i Anglaterra. El filòsof lliberal John Locke, consell de Sir Isaac Newton, responsable del timbrat de moneda a Anglaterra, va proposar una solució basada en la seva ideologia de materialisme científic. Ell veia al govern com a responsable d'assegurar la puresa i la mesura exactes de l'or contingut en les monedes. Va proposar re-encunyar les modes segons els seu valor exacte, i així es va dur a terme.

Va ser un desastre absolut perquè, tal com s'havia vist a l'Edat Axial, la moneda, per ser estable, necessita circular a un valor superior al seu contingut en metalls preciosos. Si no, no hi ha cap motiu per no fondre-les i emprar el metall per altres coses. Les monedes van pràcticament desaparèixer, els salaris es van enfonsar, i hi va haver fam i malestar social. Malgrat aquests efectes desastrosos l'Imperi Britànic es va aferrar a aquesta ideologia del patró or i la va mantenir fins al final de l'imperi.

Deute públic en forma de paper moneda

El que va salvar la situació de falta de moneda en circulació va ser l'emissió de paper moneda. El paper moneda s'hauria pogut implementar de moltes maneres diferents. Per exemple com a representació d'una quantitat d'or guardada en reserva en els bancs. O d'altra banda com a credit personal, emès per diferents ciutadans. Enlloc d'això es va implementar en forma de deute emès pel Rei.

Això va ser així per continuïtat amb la tradició de banquers del nord d'Itàlia, que com hem vist es van fer amb el control del govern de les seves ciutats. Aquests banquers es veien més aviat com a amos del govern, i no com a subjectes a aquest. Per tant quan el govern els demanava diners per a finançar una guerra no ho veien com un cobament d'impostos sinó com un préstec que el govern hauria de tornar, amb interessos.

Al mateix temps els banquers Italians van fer circular aquestes notes de crèdit, de deute públic, i van funcionar en certa manera com a moneda. Tenien l'inconvenient que el seu valor fluctuava segons les especulacions de quan el govern tornaria el préstec. El banc central d'anglaterra va millorar aquesta fórmula establint que es tornaria una quantitat específica d'or. D'aquesta manera el deute real es va transformar un paper moneda amb un valor fixe, referent a una quantitat d'or. Aquesta fórmula era compatible amb la ideologia materialista de l'època i evitava el problema de la desaparició de la moneda de metalls preciosos.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

El banc central d'Anglaterra es va fundar l'any 1694 quan un consorci de 40 banquers van fer un préstec de 1,2 milions de lliures al rei per a finançar la guerra contra França. Al mateix temps van convèncer al rei que els hi concedís el monopoli per emetre paper moneda. Aquest paper moneda era la promesa de pagar una quantitat d'or amb el diner que els hi devia el rei. D'aquesta manera els banquers van cobrar interessos per partida doble, d'una banda el rei els hi devia interessos de l'import original, i d'altra banda cobraven interessos als bancs per prestar-los el diner. Aquest deute no es va pagar mai i constitueix, fins al dia d'avui, la base del sistema bancari i monetari del Regne Unit.

És difícil exagerar l'enorme poder que tenen els banquers propietaris de la banca nacional gràcies a la capacitat d'emetre moneda: son amos tant de tota la moneda en circulació com del deute del govern, que aquest utilitza per a funcionar. Tant el govern com els altres bancs els hi han de pagar interessos, i el govern no pot pagar el deute, ja que si ho fes, s'acabaria el sistema monetari i banquer.

Aquest mateix patró s'ha anat replicant, de manera més o menys subtil, en les banques nacionals dels altres Estats. És interessant recalcar que la moneda moderna, a diferència de l'antiguitat, no és el deute del poble al Rei, sinó al revés, el deute del Rei al poble. Tampoc és que el govern emet moneda per pagar el deute, és que la moneda *és el deute* del govern.

Una utopia feta realitat

Des de l'inici el capitalisme busca tenir una moneda d'or, d'acord amb la seva moral materialista, però la Xina té molta més força econòmica i absorbeix tot l'or d'Europa i Amèrica, deixant Europa sense diner en metàl·lic.

Durant segles Europa va patir un deficit crònic de moneda, a causa de moral materialista i l'obsessió pseudo-científica d'emprar moneda física, i no deute, i a més amb una denominació equivalent al seu valor en metall preciós. Va ser molt difícil pels empresaris de pagar els salaris a causa d'aquest dèficit crònic.

Això es comença a mitigar a partir del 1694 amb la creació del banc central d'Anglaterra i la circulació del paper moneda. Més tard també millora quan la East India Company aconsegueix que la Xina es torni adicta a l'opi i l'elimina així com a rival econòmic.

A partir del 1800 la situació comença a estabilitzar-se. Per primera vegada a la història a Europa hi comença a haver prou moneda i diner en circulació per fer possible que el poble faci les seves transaccions diàries amb moneda, com en la utopia de Smith. El comunisme ha estat pràcticament destruït, i d'aquesta manera s'ha acabat amb la ganduleria de la població. Ara el poble està obligat a treballar per les empresaries, i aquestes disposen de suficient diner en metàl·lic per a pagar els sous a temps i en regularitat. Al mateix temps

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

totes les elits educades han assimilat la ideologia lliberal i donen per fet que l'interès propi és el fonament del comportament humà.

La societat doncs ha assolit la utopia de mobilitzar-se completament per a la producció, per al bé comú, de manera científica, freda, impersonal. On tothom paga en metàl·lic i tothom ha quedat lliure del deute. És a dir, lliure de pecat. Sense la interferència molesta de sentiments i emocions.

O, si més no, ho semblava, sobre el paper.

Una utopia irrealitzable

Malgrat que formalment podia semblar que s'havia aconseguit realitat la utopia lliberal, de fet, fins a la segona guerra mundial era obvi, tant entre el poble com entre les elits, que el sistema capitalista era un muntatge per a extreure cada vegada més força de treball del poble. Per a fer als rics més rics i als pobres més pobres. La majoria de persones pensaven que el capitalisme no duraria gaire. Que en qualsevol moment hi hauria una revolució que eliminaria als rics.

Racisme, colonialisme, esclavitud i servitud

Un problema amb la versió utòpica del capitalisme lliberal és que aquesta societat no ha existit mai. Durant tota la història del capitalisme **la majoria de la producció no ha estat realitzada per obrers** sindicats amb dret a jubilació i accés a serveis de salut, sinó per treballadors que no han estat lliures. Graeber ho anomena l'escàndol secret del capitalisme i sosté que **fins it tot avui en dia la servitud per deute continua sent la principal** forma de reclutament.

Rússia i Polònia són dos exemples clars de com el capitalisme va empitjorar la situació del poble. Allí els camperols s'havien mantingut lliures durant l'Edat Mitjana, i només van esdevenir serfs amb l'arribada del capitalisme.

El racisme és un fenomen europeu que va facilitar el restabliment de l'esclavitud. D'una banda a Europa les revolucions lliberals proclamaven la llibertat del poble i l'abolició de l'esclavitud entre europeus. Simultàniament i hipocritament defensaven la superioritat racial dels europeus amb discursos pseudocientífics i defensaven l'ús d'esclaus a les plantacions. Particularment d'esclaus africans negres a EEUU, i també l'establiment de colònies.

Per les poblacions colonitzades a Àfrica i al Sud-Est asiàtic hi havia dues maneres típiques d'extreure'n la força de treball. O bé directament treball forçat, o bé amb l'establiment d'impostos fer forçar-los a entrar en el món laboral.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Un dels exemples d'aquest darrer mètode el podem veure en la colonització francesa de Madagascar l'any 1901. És interessant notar que aquest patró es va mantenir fins als inicis del segle XX. El general Gallieni, líder de la conquesta, literalment va imprimir "Francs Madagascarenys" i va exigir a la població els hi tornés.

Gallieni va establir l'anomenat "impost moralitzador" o "impost educatiu" per "ensenyar als nadius el valor del treball". L'impost es cobrava després de la collita, quan el preu de l'arròs era més baix, i així els nadius que venien arròs per a pagar els impostos i no se'n guardaven prou per a acabar l'any, havien de tornar a comprar el seu propi arròs a preus més cars. Per a fer diners havien de participar al mercat laboral. El més interessant és que en els propis documents interns s'explica que es vol aconseguir que els hi quedin diners de sobres per a poder permetre's participar en el mercat de consum, a les botigues Xineses que els mateixos colonitzadors van portar a l'illa. L'objectiu explícit és que Madagascar quedi lligada coercionalment a França fins i tot quan els conqueridors marxin. Els nadius es van resistir durant 60 anys per conservar la seva cultura però finalment van caure en el consumisme.

Un altre exemple interessant també del segle XX és una empresa anglesa de cautxú que operava a la selva de Perú. Els agents d'aquesta empresa van anar a Perú amb la idea d'emprar el vell truc de vendre a crèdit roba i eines als nadius, i així endeutar-los per a forçar-los a treballar per ells. Els mateixos agents s'havien endeutat amb l'empresa que els contractava per anar a Perú, i aquesta empresa s'havia finançat amb crèdit de la banca. Semblava lògic estendre aquesta cadena de crèdit fins als locals. Aquesta situació va provocar l'anomenat escàndol Putumayo (1909-1911). Va resultar que els nadius no van mostrar cap interès en comercialitzar amb els agents, i aquests, desesperats atrapats com estaven pels seus deutes, van recórrer a la violència per a forçar-los a treballar. Desenes de milers van ser violats, torturats, mutilats i massacrats.

Des que l'esclavitud va ser abolida formalment als EEUU el 1865 les narratives que han arribat als occidentals han estat filtrades per amagar, que, com mostren aquests exemples que l'esclavitud, el treball forçat i la servitud han continuat vives. De fet a Mauritània, una altra antiga colònia Francesa, l'esclavitud va ser legal fins al 1981.

Kevin Bales l'any 1999 documenta com l'esclavitud ha continuat fins als nostres dies, fins i tot, tot i que de manera marginal, a Europa. I explica que a molts llocs del món es pot aconseguir comprar una esclava per uns 500 dolars.

Banc central i guerra

Un altre problema amb la visió utòpica lliberal és que la minoria de treballadores amb alguns drets laborals ha patit constantment haver de participar per força a les guerres.

Els bancs centrals són una de les institucions principals del capitalisme. És més encertat veure'ls com a instruments militars que com a instruments comercials. Són la

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

institucionalització del maridatge entre els mags financers i els guerrers que va començar a Itàlia durant el renaixement i que es va convertir amb el temps amb un dels pilars del capitalisme.

Ja hem vist que el banc central a Anglaterra es va formar per a finançar la guerra del Rei Enric II.

EEUU va crear el seu banc central per finançar la primera guerra mundial. Allà la població estava molt concienciada sobre les possibilitats d'abús de poder centralitzat i per això el banc es va crear en secret, i d'esquena a la ciutadania.

Nacionalisme

El nacionalisme és un altre dels conceptes interessants pel fet d'haver estat falsificats històricament. La versió habitual és que les nacions son un fenomen de fa centenars o milers d'anys. En canvi, segons Smith, l'opinió acadèmica predominant és que son un producte de la modernitat.

Elie Kedourie ho resumeix així: El nacionalisme “va ser una ideologia inventada a europa al començament del segle dinou”, especialment a Alemany al 1806-7 per Johann Gottlob Fichte a la seva *Adress to the German Nation*.

Ernst Gellner desenvolupa la teoria que el nacionalisme va servir per a proporcionar una força de treball mòbil, on les persones tenien una educació bàsica i eren substituïbles les unes per les altres. Aquesta va ser una necessitat de la Industrialització i el nacionalisme va servir per justificar una educació estatal que inventés i expliqués un passat comú. Gellner també observa que va ser l'arbitrarietat històrica que va que algunes de les moltes cultures medievals es tornessin nacions i d'altres no. Hi havia moltes més cultures que potencialment ho haguessin pogut ser, i les que ho van ser haguessin igualment pogut no ser-ho.

Seton-Watson (citada per Billig), desenvolupa una versió alternativa d'un d'aquests accidents històrics. Teoritza que si la Batalla de Muret de 1213 hagués anat de manera diferent, i la creuada contra els càtars hagués estat guanyada per la Corona d'Aragó, s'hagués establert un gran regne que s'estendria des de Catalunya a Roma, i ara la Llengua Occitana seria una de les més prestigioses llengües nacionals.

Benedict Anderson que encunya el terme “comunitats imaginades”. Les nacions son comunitats imaginades perquè no estan basades en la interacció diària, cara a cara, dels seus membres. Son per tant construccions socials imaginades per la gent que es percep a si mateixa com a part del grup. Anderson observa com aquesta comunitat s'imagina com una camaraderia profunda i horitzontal, i que això amaga les desigualtats reals i relacions d'exploació que s'hi produeixen. També comenta sobre l'impacte que el nacionalisme té en

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

la guerra "En últim terme, és aquesta fraternitat el que ha fet possible, durant els darrers dos segles, que milions de persones estiguessin disposades a, no tant matar, sino morir per aquests imaginaris"

Un autor molt interessant es Michael Billig. Aquest posa èmfasis en la violència emprada pels estats, contra els seus propis ciutadans de cultures minoritàries, per forçar-los a la cultura nacional. L'estat nacional cerca el monopoli de la violència i per fer-ho emprà la violència contra les altres cultures. Remarca la hipocresia de la il·lustració francesa "els Drets de l'Home i del Ciutadà no s'extenien als drets de Bretons i Occitans a emprar la seva pròpia llengua a les escoles de França. Van ser forçats emprar la llengua del nord, la langue d'oïl".

Billig també observa que el concepte d'idioma és una construcció social moderna, que acompanya a la creació de l'estat. Abans del nacionalisme la gent simplement parlava, no parlava una llengua. Posa per exemple, que no existia el concepte de Català i Occità. Simplement i havia un continu, i a mesura que hom s'allunyava del seu poble d'origen la parla anava sent més diferent i menys comprensible. Per demostrar que les distincions entre idiomes i llengües son polítiques, i no científiques, posa exemples de llengües mutualment comprensibles i dialectes mútuament indistingibles.

El més interessant de Billig és la seva tesis de Nacionalisme Banal. Afirmar que avui en dia es parla de nacionalisme com si fos una cosa perifèrica i conflictiva, i que en canvi el nacionalisme està altament present en la quotidianitat, que ho impregna tot de manera imperceptible. Des del mapa del temps, a competicions esportives i banderes nacionals omnipresents. Discursivament s'amaga amb paraules com patriotisme, com si fos una cosa inofensiva. És aquest reforç constant del nacionalisme i de la identitat nacional que fa que els ciutadans se sentin interpel·lats quan se'ls crida per anar a la guerra. Les competicions esportives son, de fet, un entrenament per a les cerimònies de celebració de la guerra: amb les banderes, himnes, etc. També que aquesta ideologia és tan estesa que ja som incapaços d'imaginar-nos un món que no sigui dividit en trossets i que a cada un d'ells li correspongui una bandereta de colors i un himne.

Billig també parla del misticisme de l'adoració d'una bandera i arrelament a un territori (en un context, recordem-ho, modernista suposadament científic). Observa que hi ha molts tipus diferents de comunitats imaginades, però que només la nacional té aquesta obsessió amb el territori. Perdre part del territori nacional és pitjor que perdre un nas o una orella: és com si després de perdre'l aparegués a la cara d'un altre! Finalment observa que aquest misticisme amb la integritat territorial és el que permet que la metropolis mantengui l'hegemonia sobre els territoris rurals.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Democràcia Representativa

La democràcia representativa és la innovació principal en governança de la il·lustració. Curiosament Graeber observa que el que va motivar a Abbé Sieyès, un dels principals arquitectes de la Revolució Francesa, a desenvolupar la idea del govern representatiu va ser la por que els governs entréssin en bancarrota. Veient com les despeses militars dels governs europeus feien que s'endeutessin exponencialment temia que acabarien en bancarrota i això podria causar una revolta popular. Esperava que si el poble es creia que participava en la governança això no passaria.

Independentment de la motivació inicial, tal com vam veure a l'Edat Axial amb les democràcies gregues i la república romana, un poble que es creu lliure, i que creu que participa del govern i que lluita per defensar les seves llibertats, és militarment superior als pobles que se saben sotmesos. I certament, les revolucions lliberals i l'establiment de "democràcies" "representatives" van incrementar enormement els enfrontaments bèl·lics.

És determinant però que només cal que la població es cregui que té poder en el govern no cal que en tingui. De fet, tal com vam veure, ni a la Grècia clàssica on hi havia suposadament democràcia directa, el govern responia a la voluntat del poble. A la il·lustració però, tenien por que això passés, i, tal com es pot veure en textos dels pares de la nació Estadunidenca, van dissenyar sistemes representatius justament per evitar que el poble governés.

I va funcionar. Els estudis que s'han fet recentment als EEUU demostren que hi ha un **0% correlació** entre polítiques del govern i què vol la gent.

A Europa tenim la mateixa situació. Pensem per exemple en la decisió més important que prenen els governs, la d'anar a la guerra. Durant el 2002 i 2003 es van fer manifestacions massives a Europa contra la proposta d'anar a la guerra a l'Irac. Les enquestes indicaven un 90% d'oposició de la població. Tanmateix, els governs hi van anar.

Moltes d'aquestes "democràcies" "representatives" tenen constitucions. Una especie de llibre sagrat al que s'han de sotmetre els governs i la resta de lleis. Tanmateix les constitucions son una farsa. Un parell d'exemples:

- La constitució espanyola diu que l'habitatge és un dret, però quan els ciutadans no paguen el lloguer i o la hipoteca, els funcionaris armats, pagats amb els seus impostos, els expulsen al carrer.
- La constitució dels EEUU, observa Graber, diu que el congrés encunya diner i en regula el valor, però en realitat ho fa un banc privat.

La barreja dels governs "representatius" amb els nacionalismes fa que els ciutadans que son percebuts com a minories, pateixin encara més. EEUU és una rica font d'exemples. El racisme contra la població negra ha estat constant, fins i tot després de l'abolició de

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

l'esclavitud. Fins als anys 60 la policia bombardejava a ciutadans negres, i encara avui en dia la policia continua disparant a matar, sense provocació, i amb impunitat, a ciutadans negres amb molta freqüència. Més recentment, després de la “guerra contra el terrorisme” iniciada per G.W. Bush el 2001, la policia ha abusat freqüentment de la població arab. Per exemple, en alguns casos, agents d'incògnit han enganyat a ciutadans perquè els ajudin a transportar suposades bombes o armes, per després poder-los arrestar per suposats terroristes. Sembla que necessiten atrapar terroristes per a complir amb la feina, i fabricar-ne és més fàcil que trobar-ne de debó.

Revolució Industrial

Estem acostumades a pensar en la Revolució Industrial com una gran fita històrica i en certa manera el detonant del capitalisme. És refrescant veure que els dos autors que han fet anàlisis històrics més lúcids dels darrers mil-lenis la veuen de manera molt diferent.

Per Graeber és pràcticament irrellevant. Els aparells financers que típicament associem amb el capitalisme ja existien abans: bancs centrals, mercats de valors, mercats de deute estatal, bombolles especulatives, titulització,... com a molt va proporcionar una oportunitat als Estats Units i Alemanya per competir per veure qui substituïria a l'Imperi Britànic.

D'altra banda Harari la veu com una segona revolució agrícola. Tal com a la primera revolució agrícola del neolític va permetre reduir el percentatge de població necessària per a la producció d'aliments. I també, altra vegada, va fer que les condicions de vida de la majoria de la població empitjoréssin encara més. Passant del camp a la fàbrica, en condicions insalubres, reduint la seva salut i esperança de vida.

En certa manera això va suposar la culminació de les polítiques de destrucció del comunal. La majoria de gent que no havia abandonat el camp com a resultat dels encerclaments el va haver d'abandonar com a resultat de la tecnologia.

Segle XIX - Marxisme i Anarquisme

Al segle XIX van aparèixer les dues grans ideologies que s'han oposat al capitalisme: El Marxisme i l'Anarquisme

Les dues persegueixen el mateix objectiu: organitzar el món en societats sense jerarquies, organitzades de manera horitzontal i assembleària. Igualitàries, on tothom té la mateixa veu i vot, i comunistes, on tothom hi aporta segons les seves possibilitats i n'obté segons les seves necessitats. Societats que s'organitzen sense Estats.

Aquestes idees no son noves, de fet havien aparegut ja milers d'anys abans. El que és innovador son les estratègies adaptades a la nova època històrica, la de la modernitat capitalista i l'Estat-Nació.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Les dues estratègies tenen el mateix punt de partida: una revolució del proletariat.

Pel Marxisme el motiu de la competència entre les persones és l'escassetat per tant proposa organitzar la societat per millorar la tecnologia i la indústria fins al punt que hi hagi tal abundància que pràcticament no calgui treballar, i en aquest moment el govern, innecessari, es desmantellarà automàticament. Mentre no arribi aquest moment hi haurà una dictadura del proletariat en què l'Estat estarà dirigit per una avantguarda revolucionària, il·lustrada, que implementarà aquest pla.

Segons l'anarquisme en canvi les dinàmiques de col·laboració o competència entre la població són quelcom cultural i no una conseqüència de l'escassetat. Per tant l'anarquisme centra els seus esforços en educar a la població, i en particular formar-la en l'autogestió, perquè quan arribi la revolució el poble pugui auto-organitzar-se sense necessitat d'un Estat.

Curiosament Marx esperava que fos el proletariat dels països capitalistes el que es revelés, però en canvi va ser la Revolució Russa del 1917 la que va dur a la implementació del Marxisme a Rússia i a la resta de repúbliques soviètiques. Soviet vol dir assemblea, i és molt significatiu que ens hagi arribat amb el nom rus. Potser perquè una república assembleària pot semblar una cosa desitjable i una república soviètica pot semblar una cosa estranya. També és interessant que malgrat que ells mateixos es consideraven com a règims socialistes (el socialisme marxista és suposadament la via al comunisme), des dels països capitalistes es coneixien com a règims comunistes.

Com és sabut però aquests règims socialistes no van aconseguir dur el poble al comunisme. De fet, simplement van implementar un capitalisme d'estat. Uns estats, per cert, totalitaris. La moneda era creada pels banquers, igual que als països capitalistes. La diferència és que les empreses eren de propietat estatal i funcionaven amb grans planificacions quinquennals. Les elits marxistes van reproduir els patrons de les elits anteriors a tot el món: acumulació de poder i riquesa, i destinar l'excedent a l'exèrcit. D'aquesta manera, per més que va millorar la indústria i la productivitat, les repúbliques soviètiques no arribaren al mític estat d'abundància. El marxisme es va convertir en una religió política que prometia un paradís terrenal que no arribava mai.

Aquest resultat concorda amb la idea de memes, el conjunt d'idees que la població reproduïx. El fet de fer una revolució, o guanyar unes eleccions, no canvia aquestes idees, només canvia les cares de les persones que les implementen. Les elits marxistes haguessin pogut implementar un sistema educatiu i una organització social que promovés l'autonomia personal i grupal. No ho van fer. Van implementar societat extremament jeràrquica. També una societat comercial, on, malgrat haver-hi una retòrica anticonsumista, s'alimentava l'individualisme on cada persona tenia un sou que necessitava per viure.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Pel que fa a l'anarquisme va tenir la millor oportunitat al Regne d'Espanya, en el moment de l'alçament militar falangista de Franco el 1936. Quan això va succeir els anarquistes ja havien fet un segle de feina formant a la població. En algunes zones, especialment en territoris dels Països Catalans, van ser capaços d'aprofitar el buit de poder i fer-se amb control de la situació. Van organitzar nombroses fàbriques i masies de manera autogestionada, i van aconseguir modernitzar-les, i augmentar la producció, tot i destinar una gran part de recursos a l'economia de la guerra. Tot i que inicialment van fer progressos significatius contra l'exèrcit falangista, i van tenir el suport de brigades internacionals de voluntaris, diversos factors els van conduir a la derrota. D'una banda els falangistes tenien el suport explícit de l'Alemanya Nazi de Hitler i la Itàlia feixista de Mussolini, i tàcit del Regne Unit i França que no intervenien amb l'excusa de la neutralitat. D'altra banda el bàndol contrari a Franco estava dividit, a més dels anarquistes i havia els republicans i comunistes, que preferien que espanya fos falangista que anarquista. Rússia formalment recolzava la república però secretament Stalin mantenia una guerra bruta contra els anarquistes amb efectes devastadors. Un altre factor molt influent en la derrota del bàndol republicà va ser el nacionalisme espanyolista. Molts agents que suposadament eren favorables al republicanisme a la pràctica van preferir donar suport als falangistes que a un govern republicà liderat des dels Països Catalans.

L'errada estratègica més gran que va cometre l'anarquisme va ser considerar l'estat-nació com l'escenari del conflicte. Les ideologies estatistes en canvi van considerar un escenari global

Segle XX

Nazisme (Nacional-Socialisme) i Feixisme

El Nacional-Socialisme o Nazisme és una ideologia que va sorgir a Alemanya als inicis del segle XX, liderada per Hitler. Combina la ideologia nacionalista amb la ideologia socialista basada en un estat del benestar. Tal com en l'Atenes clàssica o en la República Romana es proposa un mecanisme de distribució social de la riquesa per a la ciutadania, que suposa una part molt limitada de la població.

Hitler arriba al poder democràticament, promentent un estat del benestar per a la població ària. La seva victòria es recolza amb el ressentiment social per la derrota a la primera guerra mundial. El discurs nazi afirma que Alemanya es mereix un estat del benestar recolzat amb colònies, de la mateixa manera que en gaudeixen les altres potències. Els elements nacionalistes del discurs es recolzen en un racisme pseudocientífic que pretesament demostra que la raça ària és superior a les altres i en justifica la seva dominació. Com havien fet molts prínceps durant l'Edat Mitjana, Hitler recorre a massacrar la població jueva per a finançar la guerra.

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Simultàniament a Itàlia es va desenvolupar el Feixisme liderat per Mussolini, també una combinació de nacionalisme i de retòrica socialista. Mussolini va arribar constitucionalment al poder, combinant bons resultats electorals amb accions intimidadores de les milícies que li donaven suport. Poc després va abandonar qualsevol pretensió democràtica, va implementar un règim autoritari de partit únic, i va nacionalitzar tres quartes parts de l'economia italiana.

Aquests règims són dos exemples més de com les democràcies no són antídots per a les pitjors atrocitats. Mostren com en temps de dificultats econòmiques és fàcil manipular l'opinió popular per a distreure-la del fet que una minoria de la població s'està quedant amb la majoria de la riquesa. Es crea un discurs que culpa a minories i a elements externs, facilitant d'aquesta manera l'establiment de règims autoritaris i bel·licistes.

Polaritat EEUU i bloc soviètic

Des de finals del segle XIX EEUU malda per a substituir Anglaterra com a força imperial global. Per tal d'assolir aquest objectiu participa a les dues guerres mundials. Els dos casos ho justifica amb engany, a la primera enviant un vaixell civil en una zona que Alemanya havia declarat restringida per tal que sigui enfonsat, i a la segona amagant que Japó havia declarat la guerra i la intenció d'atacar Pearl Harbour.

És molt interessant observar que malgrat el discurs democràtic central a la mitologia nacional d'EEUU el seu govern ha estat implementant polítiques imperialistes i manipulant a la població perquè les recolzi.

Finalment després de la segona guerra mundial EEUU aconsegueix l'objectiu d'establir-se com a potència mundial. Durant les dècades posteriors però el seu poder és contrarestat pel bloc de les repúbliques socialistes soviètiques, liderades per Rússia. Durant l'anomenada guerra freda aquestes potències lluiten entre elles evitant el conflicte obert.

Referències

Principals

David Graeber - [En deuda: Una historia alternativa de la economía](#) (Ariel)

- Capítol 11, l'Edat dels grans imperis capitalistes
- Copítol 7, honor i degradació: sobre la relació entre el dret romà, la teoria dels “drets naturals”, i l'esclavitud. Jean Gerson (Universtiat de París) i Thomas Hobbes (contracte social). Idealisme mercat sense deute de A.Smith. Dualisme cos-ment per a justificació de la propietat i l'esclavitud. Treball assalariat com a extensió de l'esclavitud.
- Capítol 3, deutes primordials. Adam Smith (Divina Providència), com els estats creen els mercats, i exemple del sXX del colonialisme Francès a Madagascar
- Capítol 2, el mite del troc, sobre la colonització Francesa de Madagascar

Ampliació

Nacionalisme

Anthony D. Smith [Nationalism \(1994\)](#) - fa un repàs de les diferents teories sobre el nacionalisme, els principals autors, i una revisió històrica que inclou fenòmens nacionalistes anteriors a la modernitat, com Israel i Egipte. Les perspectives presentades dels autors Elie Kedourie, Ernst Gellner i Benedict Anderson son segons el resum que en fa Smith.

Michael Billig - [Banal Nationalism \(1995\)](#) - traduït al català [Nacionalisme Banal \(El món de les nacions\)](#) l'any 2006. Fa un anàlisi del fenomen emprant la metodologia del construccionisme social.

Encerclaments, Diggers i desamortitzacions - wikipedia

<https://en.wikipedia.org/wiki/Enclosure> (en anglès)

<https://en.wikipedia.org/wiki/Diggers> (en anglès)

https://es.wikipedia.org/wiki/Desamortizaci%C3%B3n_espa%C3%B1ola (en castellà)

Maria del Prado Esteban i Felix Rodrigo Mora

[Feminicidio o auto-construcción de la mujer](#) - Sobre la Revolució Liberal Francesa del 1789, en especial els seus components missògens i bel·licistes

Imperis Capitalistes I (1450dC - 1945dC)

Revolució Francesa

Sobre els diferents tipus de ciutadania segons la riquesa personal

- https://en.wikipedia.org/wiki/Active_and_passive_citizens

Banca central

Creació en secret de la Reserva Federal d'EEUU just abans de la primera guerra mundial

<http://www.zeitgeistmovie.com/> - És un dels temes coberts a Zeitgeist The Movie (a la tercera part de la primera pel·lícula de la sèrie)

Kevin Bales - [Disposable people](#) - sobre l'esclavitud contemporànea